

KVALITETSDEKLARATION

Höstsådda arealer 2017

Ämnesområde

Jord- och skogsbruk, fiske

Statistikområde

Jordbrukets struktur

Produktkod

JO0110

Referenstid

Hösten 2017

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	4
1.2.1 Objekt och population	4
1.2.2 Variabler	4
1.2.3 Statistiska mått	4
1.2.4 Redovisningsgrupper	4
1.2.5 Referenstider	5
2 Tillförlitlighet	5
2.1 Tillförlitlighet totalt	5
2.2 Osäkerhetskällor	5
2.2.1 Urval	5
2.2.2 Ramtäckning	6
2.2.3 Mätning	6
2.2.4 Bortfall	7
2.2.5 Bearbetning	7
2.2.6 Modellantaganden	7
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	7
3 Aktualitet och punktlighet	7
3.1 Framställningstid	7
3.2 Frekvens	7
3.3 Punktlighet	7
4 Tillgänglighet och tydlighet	7
4.1 Tillgång till statistiken	7
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	8
4.3 Presentation	8
4.4 Dokumentation	8
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	8
5.1 Jämförbarhet över tid	8
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	8
5.3 Sam användbarhet i övrigt	8
5.4 Numerisk överensstämmelse	8
Allmänna uppgifter	9
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	9
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	9
C Bevarande och gallring	9
D Uppgiftsskyldighet	9
E EU-reglering och internationell rapportering	9
F Historik	9
G Kontaktuppgifter	10

Statistikens kvalitet

1 Relevans

Statistiken över höstsådda arealer utnyttjas som underlag för myndigheter och näringsliv inom områdena jordbruk, ekonomi och miljö. Resultaten används också som underlag för rapportering till EU.

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Statistiken om höstsådda arealer är en tidig prognos av kommande års arealer (och även skördar) av höstvet, höstråg, höstrågvete, höstkorn samt höstraps och höstrybs. Detta även om arealer utvintrar och omfattningen av utvintningen varierar mycket mellan olika år. Informationen är värdefull även för planering av åtgång av utsäde och gödselmedel vid kommande vårsådd. Från och med 2005 görs en särskild insamling av höstsådda arealer som är avsedda att odlas ekologiskt.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Användare av statistiken om höstsådda arealer och exempel på användning:

- Jordbruksverket: Marknadsbevakning, uppföljning på miljöområdet, beredningsplanering och underlag för jordbrukspolitiska bedömningar. Statistiken om höstsådda arealer ger en första indikation om det kommande årets grödfördelning. De höstsådda arealerna kan multipliceras med motsvarande normskördar för att få en grov prognos av skördens storlek redan i slutet av november året före skördeåret. Om det har gjorts förändringar av jordbrukspolitiken ger de höstsådda arealerna ofta den första antydningen om hur lantbrukarna reagerar på de nya bestämmelserna. Höstsådda arealer används också vid utvärdering av bestämmelserna om vintergrön mark, det vill säga den minsta andel av åkermarken som måste vara bevuxen under hösten eller vintern på gårdar belägna i Götaland.
- SCB: Rapportering till Eurostat (EU:s statistikkontor) enligt en bindande förordning.
- Lantbruksuniversitet, lantbruksskolor: Undervisning om olika gröders vinterhärdighet.
- Länsstyrelserna: Utvärdering och uppföljning av bestämmelserna om vintergrön mark.
- Företag för handel och vidareförädling: Information om höstsådda arealer är värdefull för planering av åtgång av utsäde och gödselmedel kommande vår.
- Jordbrukets egna organisationer och företag i lantbruksbranschen: För de företag som arbetar med rådgivning är höstsådda arealer en viktig källa till information.
- Övrig användning: Uppgifterna ingår som en del i den allmänna information som den officiella statistiken täcker in. Användare är bland annat massmedia och allmänhet.

1.2 Statistikens innehåll

Denna statistik redovisar 2017 års höstsådda arealer, både för riket totalt och med regional uppdelning. Statistiken är baserad på uppgiftsinsamling från ett urval av lantbruksföretag. Huvudsakliga statistiska målstorheter är:

- höstsådda arealer 2017
- höstsådda arealer 2017 som kommer att odlas ekologiskt 2018.

Skattningar redovisas för följande grödor.

Spannmål: höstvetete, höstdinkel, höstråg, höstkorn och höstrågvetete

Oljeväxter: höstraps och höstrybs.

1.2.1 Objekt och population

Intressepopulationen (den "ideala" populationen) utgörs av alla jordbruksföretag med odling av spannmål eller oljeväxter under 2017.

Med jordbruksföretag avses en inom jordbruk, husdjursskötsel eller trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning. Jordbruksföretag utgör både målobjekt och observationsobjekt i undersökningen.

Målpopulationen utgörs av jordbruksföretag som sökt arealersättning för odling av spannmål, trindsäd eller oljeväxter under 2017.

Skillnaden mellan intressepopulationen och målpopulationen är marginell, eftersom arealerna vid jordbruksföretag som inte ansöker om arealbaserade stöd är mycket små. Dessa arealer ingår inte i målpopulationen och därmed inte i statistiken.

Under 2013 genomförde Jordbruksverket en undersökning om grödarealer vid jordbruksföretag som inte ansöker om arealbaserade stöd. Undersökningsresultaten visar att för de aktuella undersökningsgrödorna var grödarealerna vid jordbruksföretag som inte söker stöd mindre än 0,05 % av motsvarande totala grödarealer.

1.2.2 Variabler

De variabler som samlas in i undersökningen, från respektive jordbruksföretag, är:

- höstsådd areal (hektar)
- höstsådd areal som kommer att odlas ekologiskt 2018 (hektar).

1.2.3 Statistiska mått

Statistiken utgörs av skattningar av totaler (höstsådda arealer).

1.2.4 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas totalt för riket samt uppdelat på län och produktionsområden. Sverige är indelat i åtta produktionsområden utgående från de naturliga förutsättningarna för jordbruk. Indelningen i produktionsområden finns redovisad i "Områdesindelningar i lantbruksstatistiken 1998", MIS 1998:1.

1.2.5 Referenstider

Referenstiden för målpopulationen och variablerna är sensommaren och hösten 2017, då sådd av höstsådda grödor utförs inför 2018 års odling och skörd.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Som mått på precisionen anges det skattade relativa medelfelet uttryckt i procent av skattade höstsådda arealer.

Medelfel avspeglar urvalsfel och andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom exempelvis systematiska mätfel. Med hjälp av medelfelet kan ett konfidensintervall beräknas på följande sätt. För en skattad areal på 45 000 hektar och ett skattat relativt medelfel på 3,0 % kan man med liten felrisk (5 %) säga att intervallet $45\,000 \pm 2 \times 3\% \times 45\,000$ (det vill säga 42 300 - 47 700 hektar) omfattar den verkliga arealen, under förutsättning att de systematiska felen är små.

För att höstsådda arealer för en gröda ska redovisas krävs att det finns uppgifter från minst 10 företag och att det relativa medelfelet är högst 35 %. Hur stort medelfel som kan accepteras sammanhänger med statistikens användning.

2.2 Osäkerhetskällor

I denna undersökning kan osäkerhet förekomma på grund av urval, täckningsbrister, mätning, bortfall, bearbetning och modellantaganden. Tillförlitligheten redovisas kvantitativt genom precisionen i skattningarna, uttryckt i relativt medelfel. Inom denna statistik torde i första hand urvalsfelen men till viss del även mätfelen påverka tillförlitligheten i statistiken. Följande information redovisas för att underlätta en bedömning av statistikens osäkerhet:

- relativa medelfel (procent)
- bortfallsandel på riksnivå.

2.2.1 Urval

Urvalsramen baseras på Jordbruksverkets administrativa register för areal-baserade stöd. Rampopulationen utgörs av jordbruksföretag som sökt arealersättning för odling av spannmål, trindsäd eller oljeväxter under 2017 enligt detta register.

Ett sannolikhetsurval av jordbruksföretag dras under juli eller augusti för att ingå i uppgiftsinsamlingen. Urvalet dras från den delmängd av rampopulationen som utgörs av jordbruksföretag med mer än 5,0 hektar åkermark och minst 0,3 hektar av undersökningsgrödorna inom undersökningen om skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter. Undersökningen använder alltså ett så kallat cut-off-förfarande, där de minsta företagen utesluts från datainsamlingen. , se vidare avsnitt 2.2.6 nedan.

Landet är indelat i 106 skördeområden (SKO), i första hand avsedda att ligga till grund för skördestatistiken. Huvudprincipen för indelningen har varit att

bilda områden som är så homogena som möjligt beträffande skördeavkastningen. Dessutom har hänsyn tagits till klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning.

För 2017 års undersökning uttogs totalt 4 425 jordbruksföretag, som har fördelats på 101 SKO av rikets samtliga 106 SKO. Undantag gjordes för fem fjällbygdsområden där praktiskt taget ingen odling av spannmål, trindsäd eller oljeväxter förekommer.

Urvalet är draget som ett stratifierat Pareto π ps-urval (probability proportional to size) med 101 SKO som strata. Varje företags urvalssannolikhet beror på företagets areal av undersökningsgrödorna och dess grödfördelning. Stor areal av de aktuella undersökningsgrödorna ger ökad sannolikhet att komma med i undersökningen. Extremt stora uppräkningsstal har undvikits genom att en gräns för minsta urvalssannolikhet har tillämpats.

I undersökningen av höstsådda arealer används en större del av det urval som används vid undersökningen av skördens storlek. Insamlingen gällande höstsådden omfattar endast företag i Götaland, Svealand samt Gävleborgs län. De fyra nordligaste länen har uteslutits därför att höstsådd där endast förekommer i obetydlig omfattning. År 2017 utvaldes 4 035 jordbruksföretag för undersökningen av höstsådd. Urvalet för ekologisk höstsådd bestod av 1 691 jordbruksföretag.

2.2.2 Ramtäckning

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället kan förändringar ske i företagsbeståndet. Tidigare år, då urvalsramen utgjordes av föregående års Lantbruksregister (LBR), uppgick antalet nystartade företag till cirka 1 % av målpopulationen. Antalet företag som upphört eller som inte odlat undersökningsgrödorna uppgick under dessa år till cirka 5 %. Från och med 2001 utgörs urvalsramen av företag i årets aktuella register med stödansökningar, vilket medför att både över- och undertäckning minskats till en lägre nivå. Över- och undertäckning av detta slag bedöms påverka resultaten i mycket liten utsträckning.

2.2.3 Mätning

Ett introduktionsbrev med inloggningsuppgifter i form av användarnamn och lösenord skickas per post till utvalda lantbruksföretag. I brevet finns en hänvisning till den sida där inloggning till webbblanketten sker. Uppgifterna samlas in genom ett webbsystem särskilt framtaget för lantbruksstatistiken, både i de fall då lantbrukarna lämnar sina skördeuppgifter direkt via internet till SCB och då motsvarande uppgifter hämtas in genom telefonintervjuer. För att lantbrukarna ska känna trygghet vid uppgiftslämnandet och för att minska risken för missförstånd anlitas intervjuare som har lantbrukserfarenhet. Dessa intervjuare kan också bedöma om uppgifterna är rimliga och reda ut eventuella oklarheter direkt med uppgiftslämnarna. Webbsystemet innehåller dessutom olika kontroller för att undvika misstag i möjligaste mån. En presentation av webbformuläret finns i en så kallad Fördjupad dokumentation av statistiken. Den finns publicerad på Jordbruksverkets webbplats under "Mer om statistiken, arealer".

2.2.4 Bortfall

I redovisningen anges den ovägda bortfallsandelen av undersökningsenheter (jordbruksföretag) på riksnivå. Vid beräkningen hanteras bortfallet genom att uppräknig görs inom skördeområde. Sålunda antas bortfallet ha samma fördelning och förväntade medelvärde som det bearbetade materialet inom varje skördeområde. Bortfallsandelen är relativt liten och har vid kontroll visat sig vara förhållandevis jämnt fördelad mellan olika typer av jordbruksföretag. Bortfallet bedöms inte leda till några systematiska fel av betydelse. Partiella bortfall kan förekomma om företag missar att redovisa arealer som höstsått eller om höstsådd av ytterligare arealer sker efter avslutad uppgiftsinsamling. Omfattningen bedöms vara liten.

2.2.5 Bearbetning

Uppgifterna granskas vid SCB. I samband med bearbetning av uppgifterna görs manuella och maskinella kontroller. Vid behov tas förnyad kontakt med uppgiftslämnarna. Säkerheten i bearbetningsprocessen bedöms vara god.

2.2.6 Modellantaganden

Arealskattningen från undersökningen baseras på uppgifter från företag med mer än 5,0 hektar åkermark. Arealerna av undersökningsgrödorna på jordbruksföretag med upp till denna cut-off-gräns på 5,0 hektar åkermark är dock mycket små. Arealerna uppgick för höstvetete till 0,05 %, för råg till 0,13 %, för höstkorn till 0,10 %, för höstrågvete till 0,12 %, för höstraps till 0,06 % och för höstrybs till 0,31 % av respektive grödas totala grödareal under 2017, sådda hösten 2016.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Endast slutlig statistik redovisas.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Resultaten redovisas en halv månad efter avslutad höstsådd.

3.2 Frekvens

Undersökningen genomförs årligen under hösten. Statistiken publiceras årligen vid ett tillfälle:

- slutliga resultat för län, produktionsområden och riket vid månadsskiftet november/december.

3.3 Punktlighet

Publicering av statistiken har skett enligt fastställd publiceringsplan för Sveriges officiella statistik.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Statistiken publiceras i Statistiska meddelanden (SM-serie JO) och genom statistiknyheter. Publiceringen sker på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under Ta del av statistiken och på SCB:s webbplats

www.scb.se/jo0601 under Jord- och skogsbruk, fiske. De som önskar erhålla Statistiska meddelanden med jordbruksstatistik i PDF-format per e-post i samband med publiceringen kan anmäla det till statistik@jordbruksverket.se.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Primärdata som inte gallrats finns arkiverade vid Riksarkivet eller för senare år sparade vid SCB i avvaktan på arkivering eller gallring. Specialbearbetningar kan utföras mot betalning enligt självkostnadsprincipen.

4.3 Presentation

Statistiken redovisas i form av tabeller, diagram och förklarande text.

4.4 Dokumentation

Dokumentation sker i Statistiska meddelanden; serie JO 16 och JO 19, och från och med 2017 i denna kvalitetsdeklaration (ersätter tidigare Beskrivning av statistiken). Dessutom finns en Fördjupad dokumentation av statistiken, som finns publicerad på Jordbruksverkets webbplats under "Mer om statistiken, arealer".

5 Jämförbarhet och sam användbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Jämförbarheten över tid är god. De länssammanslagningar som skett (Skåne 1997, Västra Götalands län 1998) medför dock försämrade jämförbarhet mellan år i dessa regioner.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten är mycket god mellan olika redovisningsgrupper.

Jämförbarheten med skördestatistik för andra länder inom EU är god.

5.3 Sam användbarhet i övrigt

God sam användbarhet med annan jordbruksstatistik föreligger. Uppgifter om preliminära grödarealer för 2018 redovisas i Statistiska meddelanden (JO 10 SM 1802) och slutliga grödarealer för 2018 redovisas i Statistiska meddelanden (JO 10 SM 1803).

Höstsådda grödor utsätts under vinter och vår för väderlekens påfrestningar. Grödor som tar stor skada eller utvintrar helt körs i regel upp på våren. Oftast sker då omsådd med annan gröda. Utvintringens omfattning varierar avsevärt mellan olika år och olika delar av landet. Grödarealer som redovisas efterföljande år och som grundar sig på uppgifter från Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd är därför i ibland lägre än vad de höstsådda arealerna visar.

5.4 Numerisk överensstämmelse

För län, produktionsområden och riket görs skattningar utifrån det underlag som finns tillgängligt inom respektive region. De redovisade uppgifterna för riket är således inte en summa av skattningarna för länen eller produktionsområdena, utan utgör en egen skattning, som kan skilja sig från summan.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Statistiken om höstsådda arealer tillhör Sveriges officiella statistik (SOS). För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter (SCB-FS 2016:17) om kvalitet för den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

För att skydda enskilda personers eller företags sekretessreglerade uppgifter säkerställs att de inte kan röjas direkt eller indirekt i den statistik som offentliggörs.

Vid behandling av personuppgifter, dvs. information som direkt eller indirekt kan hänföras till en person som är i livet, gäller lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken samt personuppgiftslagen (1998:204).

C Bevarande och gallring

Bevarandebehov är under utredning. Arbete med framtagning av gallringsföreskrifter pågår.

Ett exemplar av samtliga trycksaker och elektroniska publikationer levereras till Kungliga biblioteket i form av pliktexemplar.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte.

E EU-reglering och internationell rapportering

Inom EU regleras merparten av denna statistik genom Europaparlamentets och rådets förordning (EEG) nr 543/2009 av den 18 juni 2009 om skördestatistik samt kommissionens delegerade förordning 2015/1557 av den 13 juli 2015 om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 543/2009 om skördestatistik.

Rapportering till Eurostat sker en gång per år.

F Historik

Sedan 1968 har uppgifter om höstsådda arealer samlats in årligen i anslutning till skördestatistiken. Metoderna för insamling av uppgifterna har varierat under denna period. Från och med år 2005 kan de lantbrukare som är med i undersökningen lämna uppgifter om höstsådda arealer på en särskild webbsida. Övriga lantbrukare kontaktas per telefon av lantbrukskunniga intervjuare. Från och med 2005 görs en särskild insamling av höstsådda arealer som är avsedda att odlas ekologiskt. Från och med hösten 2016 samlas uppgifter om höstsådd dinkel (speltvete) in.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Jordbruksverket
Kontaktinformation	Ann-Marie Karlsson
E-post	ann-marie.karlsson@jordbruksverket.se
Telefon	036-15 59 33

Statistikproducent	Statistiska centralbyrån, avdelningen för regioner och miljö, enheten för lantbruks- och energistatistik
Kontaktinformation	Gerda Ländell
E-post	gerda.landell@scb.se
Telefon	010-479 68 07